

Przełom XX i XXI wieku przyniósł ogromne przemiany technologiczne, które odcisnęły piętno na naszym sposobie funkcjonowania w społeczeństwie. Jedną z nich jest powstanie fotografii cyfrowej. Efekty „cyfrowego przełomu” w fotografii zostały zarejestrowane nie tylko w badaniach socjologicznych czy kulturoznawczych, ale również zyskały swe odzwierciedlenie w najnowszej literaturze polskiej. Celem mojego projektu jest uchwycenie literackiego obrazu tej przemiany oraz opisanie wielopłaszczyznowych relacji między poezją a fotografią.

Proponowane prace analityczne i interpretacyjne uwzględniać mają wieloraki charakter zależności między poezją publikowaną po 1989 roku a fotograficznym medium. Szczególną uwagę zamierzam zwrócić na teksty stworzone przez autorów urodzonych w latach 60-tych i 70-tych, którzy w najpełniejszy sposób doświadczyć mogli „cyfrowego przełomu” (np. Agnieszki Wolny-Hamkało, Marcina Świetlickiego, Jacka Dehnela, Darka Foksa, Justyny Bargielskiej Bronki Nowickiej i innych). W badaniach tych interesować mnie będą zarówno teksty przywołujące klasyczne oblicze fotografii, jak i odnoszące się do nowych zjawisk (np. *selfie*).

Proponowany projekt w oczywisty sposób przekracza granicę pojedynczej dyscypliny naukowej. W związku z tym wymaga zastosowania metodologii pozwalającej na pewnego rodzaju „otwartość”, umożliwiającą zastosowanie różnorodnych narzędzi. Stąd też w proponowanych badaniach zamierzam sięgnąć do teorii wywodzących się z kręgu komparatystycznych badań kulturowych. Czerpać będę z najważniejszych opracowań z zakresu wiedzy o najnowszej literaturze i jej relacjach z fotografią (np. prace Anny Łebkowskiej czy Cezarego Zalewskiego) oraz najistotniejszych prac kulturoznawczych dotyczących teorii fotografii i kultury XXI wieku. Obrana tematyka wymaga również sięgnięcia do różnorodnych systemów opisu samego fotograficznego medium. Stąd też zamierzam wykorzystać zarówno tezy wywodzące się z „tradycyjnej” refleksji na temat fotografii (np. Rolanda Barthesa czy Susan Sontag), jak i opracowania stworzone przez filozofów i teoretyków związanych z analizą cyfrowej rzeczywistości XXI wieku (np. Jean Baudrillard czy Lev Manovich).

Celem proponowanego projektu jest również wypracowanie nowych narzędzi, pozwalających na możliwie najpełniejszą analizę i interpretację tekstów poetyckich związanych z fotografią. W związku z tym zamierzam zaproponować dwa pojęcia. Pierwsze z nich to „foto-grafemiczność”, rozumiana jako zespół cech wskazujących na pokrewieństwo tekstu i fotografii. Drugim jest pojęcie „foto-grafemu”, służące wobec „foto-grafemiczności”. Posłuży ono do skonkretyzowania sposobu funkcjonowania „foto-grafemiczności” w poszczególnych tekstach. „Foto-grafem” należałoby zdefiniować jako podstawową jednostkę, w której ujawnia się splot łączący tekst z fotografią. Obydwa te narzędzia wskazują na „znakowość”, „piśmienność” fotograficznej rejestracji obrazu, a tym samym podkreślają głęboką relację, łączącą tekst z fotografią. Proponowane przeze mnie określenia pomogą wskazać podobieństwa łączące poezję najnowszą i fotografię — zarówno analogową jak i cyfrową — a także uwypuklić różnice w zakresie funkcjonowania fotografii, które pojawiły się wraz z cyfrowym przełomem.

Narzędzia te mogą zostać wykorzystane przez specjalistów badających literaturę najnowszą zarówno w Polsce, jak i poza jej granicami. Wnioski z przeprowadzonych badań pozwolą na pełniejsze zrozumienie nie tylko relacji, w jakie fotografia wchodzi z literaturą, ale i wpływu cyfrowego przełomu na nasze funkcjonowanie w świecie.